

Nr 5

Kungl. Maj:ts proposition till riksdagen med förslag till lag angående ändrad lydelse av 274 § lagen den 17 juni 1948 (nr 433) om försäkringsrörelse, m. m.; given Stockholms slott den 17 december 1965.

Under åberopande av bilagda i statsrådet och lagrådet förda protokoll vill Kungl. Maj:t härmed föreslå riksdagen att antaga härvid fogade förslag till

1) lag angående ändrad lydelse av 274 § lagen den 17 juni 1948 (nr 433) om försäkringsrörelse,

2) lag angående ändrad lydelse av 13 § lagen den 9 juni 1950 (nr 272) om rätt för utländsk försäkringsanstalt att driva försäkringsrörelse här i riket.

GUSTAF ADOLF

G. E. Sträng

Propositionens huvudsakliga innehåll

I propositionen föreslås vissa ändringar i bestämmelserna för redovisning av försäkringsbolagens livförsäkringsfonder. Ändringarna berör i huvudsak den s. k. bundna sektorn. Dock föreslås införande av fri sektor för försäkringar i utländsk valuta.

Förslaget om den bundna sektorn innebär bl. a. en höjning av nuvarande redovisningsgräns för inteckningar, två tredjedelar av senast fastställda taxeringsvärde, till fyra femtedelar av detta värde när redovisningen avser jordbruks-, bostads-, kontors- eller affärsfastigheter. Vidare föreslås det nu föreskrivna, oavvisliga kravet på brandförsäkring av den intecknade fastighetens byggnader uppmjukad med en dispensmöjlighet när det gäller lån till svensk kommun.

Som följd av den omorganisation av Svenska skeppshypotekskassan som ägde rum våren 1965, då samtidigt Skeppsfartens sekundärlånekassa inrättades, föreslås nu rätt för försäkringsbolag att inom den bundna sektorn av livförsäkringsfonden få redovisa de obligationer som utfärdas av sekundärlånekassan på samma sätt som f. n. gäller beträffande skeppshypotekskassans obligationer.

De i propositionen föreslagna ändringarna avses skola tillämpas även beträffande utländska försäkringsanstalter med rätt att driva rörelse här i riket.

Ändringarna föreslås träda i kraft den 1 juli 1966.

Förslag
till
Lag
angående ändrad lydelse av 274 § lagen den 17 juni 1948 (nr 433) om
försäkringsrörelse

Härigenom förordnas, att 274 § lagen den 17 juni 1948 om försäkringsrörelse¹ skall erhålla ändrad lydelse på sätt nedan angives.

(Nuvarande lydelse)

(Föreslagen lydelse)

274 §.

Vid envar ————— av staten;

2. obligationer utfärdade av Sveriges allmänna hypoteksbank, konungariket Sveriges stadshypotekskassa, Svenska bostadskreditkassan eller Svenska skeppshypotekskassan eller av kreditaktiebolag, som enligt vad därom finnes stadgat står under tillsyn av bankinspektionen;

3. av riksbanken, svenskt bankaktiebolag, *postsparbanken*, svensk sparbank, *Svenska jordbrukskreditkassan* eller centralkassa för jordbrukskredit utfärdade fordringsbevis, med undantag av sådana för den allmänna rörelsen avsedda förskrivningar, som medföra rätt till betalning först efter utfärdarens övriga fordringsägare (förlagsbevis);

4. obligationer eller ————— svenskt bankaktiebolag;

6. skuldförbindelser, för vilka bolaget äger säkerhet genom inteckning i *fast egendom inom två tredjedelar av senast fastställda taxeringsvärde, ävensom skuldförbindelser med säkerhet av inteckning i tomt-rätt inom två tredjedelar av senast fastställda taxeringsvärde och med den ytterligare begränsning med hän-*

2. obligationer utfärdade av Sveriges allmänna hypoteksbank, konungariket Sveriges stadshypotekskassa, Svenska bostadskreditkassan, Svenska skeppshypotekskassan eller *Skeppsfartens sekundärlånekassa* eller av kreditaktiebolag, som enligt vad därom finnes stadgat står under tillsyn av bankinspektionen;

3. av riksbanken, svenskt bankaktiebolag, *postbanken*, svensk sparbank eller centralkassa för jordbrukskredit utfärdade fordringsbevis, med undantag av sådana för den allmänna rörelsen avsedda förskrivningar, som medföra rätt till betalning först efter utfärdarens övriga fordringsägare (förlagsbevis);

6. skuldförbindelser, för vilka bolaget äger säkerhet genom

inteckning i *jordbruks-, bostads-, kontors- eller affärsfastighet inom fyra femtedelar eller i annan fastighet inom två tredjedelar av senast fastställda taxeringsvärde eller*

inteckning i tomt-rätt, till vilken hör byggnad som är avsedd för bo-

¹ Senaste lydelse av 274 § se 1963: 77.

(Nuvarande lydelse)

syn till tomträttsavtalets innehåll eller andra omständigheter, som försäkringsinspektionen föreskriver; dock att i varje fall åbyggnad skall, för att in-teckning i fastigheten eller tomträtten må godkännas, vara brandförsäkrad i försäkringsbolag som avses i denna lag eller i utländsk försäkringsanstalt med rätt att driva försäkringsrörelse här i riket;

7. inhemska eller — — — — — kunna medgivas.

Utan hinder av vad i första stycket är stadgat må ett belopp, motsvarande högst en tiondel av försäkringsfonden för egen räkning för försäkringar i svensk valuta, redovisas i andra värdehandlingar än i första stycket 1—7 avses, dock icke i aktier.

Med försäkringsfond — — — — — återförsäkringsgivares ansvarighet.

(Föreslagen lydelse)

stads-, kontors- eller affärsändamål, inom fyra femtedelar eller i annan tomträtt inom två tredjedelar av senast fastställda taxeringsvärde, allt med den ytterligare begränsning som försäkringsinspektionen föreskriver med hänsyn till tomträttsavtalets innehåll eller annan omständighet,

dock att, utom i fråga om sådant lån till svensk kommun för vilket försäkringsinspektionen medgivit undantag, åbyggnad skall, för att in-teckning i fastigheten eller tomträtten må godkännas, vara brandförsäkrad i försäkringsbolag som avses i denna lag eller i utländsk försäkringsanstalt med rätt att driva försäkringsrörelse här i riket;

Utan hinder av vad i första stycket är stadgat må ett belopp, motsvarande högst en tiondel av försäkringsfonden för egen räkning, redovisas i andra värdehandlingar än i första stycket 1—7 avses, dock icke i aktier.

Denna lag träder i kraft den 1 juli 1966.

Förslag

till

Lag

**angående ändrad lydelse av 13 § lagen den 9 juni 1950 (nr 272) om rätt
för utländsk försäkringsanstalt att driva försäkringsrörelse
här i riket**

Härigenom förordnas, att 13 § lagen den 9 juni 1950 om rätt för utländsk försäkringsanstalt att driva försäkringsrörelse här i riket skall erhålla ändrad lydelse på sätt nedan angives.

*(Nuvarande lydelse)**(Föreslagen lydelse)*

13 §.

Försäkringsfonden med — — — — — i återförsäkring.

Utan hinder av vad i första stycket är stadgat må ett belopp, motsvarande högst en tiondel av försäkringsfonden för egen räkning *för försäkringar i svensk valuta*, redovisas i andra värdehandlingar än i första stycket avses, dock icke i aktier.

Utan hinder av vad i första stycket är stadgat må ett belopp, motsvarande högst en tiondel av försäkringsfonden för egen räkning, redovisas i andra värdehandlingar än i första stycket avses, dock icke i aktier.

Med försäkringsfond — — — — — återförsäkringsgivares ansvarighet.

Denna lag träder i kraft den 1 juli 1966.

Utdrag av protokollet över finansärenden, hållet inför Hans Kungl. Höghet Regenten, Hertigen av Halland, i statsrådet på Stockholms slott den 19 november 1965.

Närvarande:

Statsministern ERLANDER, statsråden STRÄNG, ANDERSSON, LINDSTRÖM, LANGE, KLING, SKOGLUND, EDENMAN, JOHANSSON, HERMANSSON, HOLMQVIST, ASPLING, LUNDKVIST, GUSTAFSSON.

Chefen för finansdepartementet, statsrådet Sträng, anmäler efter gemensam beredning med statsrådets övriga ledamöter, fråga om *ändringar i bestämmelserna för redovisning av försäkringsbolagens livförsäkringsfonder, m. m.*, och anför.

Svenska försäkringsbolags riksförbund (riksförbundet) har i framställning till chefen för finansdepartementet hemställt om vissa ändringar i 274 § lagen den 17 juni 1948 (nr 433) om försäkringsrörelse (FL). Paragrafen innehåller bestämmelser om redovisning av livförsäkringsfond.

Över framställningen har efter remiss *yttranden* avgetts av försäkringsinspektionen, fullmäktige i riksbanken, kommerskollegium, bostadsstyrelsen, kreditinstitututredningen samt Konungariket Sveriges stadshypotekskassa och Svenska bostadskreditkassan gemensamt.

Kommerskollegium har överlämnat *yttranden* från handelskamrarna i Stockholm, Göteborg, Malmö och Gävle.

Efter remissbehandlingen har riksförbundet i särskild skrivelse ändrat sin hemställan i vissa avseenden.

Våren 1965 omorganiserades Svenska skeppshypotekskassan. Dessutom inrättades ett nytt sekundärlåneinstitut för rederinäringen, Skeppsfartens sekundärlånekassa (prop. 1965:99, B:oU 38, rskr 289, SFS 1965:139). I propositionen anförde jag bl. a. att obligationer som utfärdats av sekundärlånekassan bör få användas för redovisning av livförsäkringsfonder samt att jag — eftersom en författningsbestämmelse med sådant innehåll krävde lagrådets medverkan — hade för avsikt att anmäla denna fråga vid ett senare tillfälle.

Gällande bestämmelser om redovisning m. m. av livförsäkringsfond

Enligt 262 § 1 mom. FL skall i försäkringsbolags balansräkning såsom skuld under benämningen försäkringsfond tas upp värdet balansdagen av bolagets ansvarighet på grund av *dels* inträffade försäkringsfall (ersättnings-

reserv), dels löpande försäkringar (premiereserv) samt dels, om rörelsen avser livförsäkring, tilldelad återbäring.

I fråga om livförsäkring skall enligt 274 § första stycket vid varje tidpunkt ett belopp motsvarande försäkringsfonden vara redovisat i vissa närmare angivna slag av värdehandlingar eller tillgångar av annan art.

Redovisningsgilla värdehandlingar är f. n.

1) obligationer eller andra skuldförbindelser, som utfärdats eller garanterats av staten (274 § första stycket 1);

2) obligationer utfärdade av Sveriges allmänna hypoteksbank, konungariket Sveriges stadshypotekskassa, Svenska bostadskreditkassan eller Svenska skeppshypotekskassan eller av kreditaktiebolag, som enligt vad därom finns stadgat står under bankinspektionens tillsyn (274 § första stycket 2);

3) fordringsbevis, som utfärdats av riksbanken, svenskt bankaktiebolag, postsparbanken, svensk sparbank, Svenska jordbrukskreditkassan eller centralkassa för jordbrukskredit, med undantag dock för förlagsbevis (274 § första stycket 3);

4) obligationer eller andra skuldförbindelser utfärdade eller garanterade av svensk kommun, som till lånets upptagande eller garanterande erhållit Kungl. Maj:ts tillstånd (274 § första stycket 4);

5) obligationer, som utfärdats av svenskt industriföretag och offentlig utbudits av svenskt bankaktiebolag (274 § första stycket 5);

6) skuldförbindelser, för vilka försäkringsbolaget äger säkerhet genom inteckning i fast egendom inom två tredjedelar av senast fastställda taxeringsvärde, liksom skuldförbindelse med säkerhet av inteckning i tomt rätt inom två tredjedelar av senast fastställda taxeringsvärde och med den ytterligare begränsning med hänsyn till tomtträttsavtalets innehåll eller andra omständigheter som försäkringsinspektionen föreskriver, under förutsättning att åbyggnad är brandförsäkrad i svenskt försäkringsbolag eller utländsk försäkringsanstalt som har rätt att driva rörelse här i riket (274 § första stycket 6);

7) inhemska eller utländska värdehandlingar, som till sin art och till den säkerhet de erbjuder kan anses jämförliga med någon av de under 1)–6) nämnda, med den begränsningen att värdehandling som enligt sin lydelse skall infrias i främmande valuta får användas för redovisning endast i den mån den motsvarar försäkringsfonden för egen räkning för försäkringar i samma valuta (274 § första stycket 7).

Med försäkringsfonden för egen räkning förstås enligt 274 § tredje stycket den del av fonden som inte motsvarar värdet av återförsäkringsgivares ansvarighet.

Redovisningsgilla tillgångar av annan art utgör lån mot säkerhet i bolagets försäkringsbrev inom återköpsvärdet samt värdet av återförsäkringsgivares ansvarighet på grund av livförsäkringar, som övertagits i återförsäkring. Värdet av utländsk försäkringsanstalts ansvarighet får emellertid inte an-

vändas till redovisning av försäkringsfonder i större utsträckning än försäkringsinspektionen finner kunna medges med hänsyn till försäkringstagarnas säkerhet (274 § första stycket 8 och 9).

Trots bestämmelserna om redovisning av livförsäkringsfonder får emellertid, med stöd av 274 § andra stycket, ett belopp motsvarande högst en tiondel av försäkringsfonden för egen räkning för försäkringar i svensk valuta, den s. k. fria sektorn, redovisas i andra värdehandlingar än nyss angetts, dock inte i aktier.

I stort sett samma redovisningsbestämmelser som för livförsäkringsfond gäller beträffande premiereserven för s. k. allframtidförsäkring (275 §) och beträffande säkerhetsfond, om försäkringsbolaget meddelar såväl livförsäkring som annan försäkring än personförsäkring (277 §). Det bör i sammanhanget observeras att samma regler som för livförsäkring gäller för personförsäkring av annat slag, såvida det inte rör sig om personförsäkring, som meddelas för kortare tid än fem år eller mot premie som är beräknad och bestämd för kortare tid än fem år (2 § 2 mom. andra stycket).

De värdehandlingar i vilka livförsäkringsfonden redovisas skall enligt 276 § förvaras avskilda på särskilt sätt och utgöra försäkringstagarnas pant till säkerhet för de försäkringsbolagets förbindelser som grundas på försäkringsavtalen. Samma pantsättningsregler gäller även premiereserven för allframtidförsäkring och säkerhetsfonden i de fall nyss angivna redovisningsbestämmelser tillämpas (276 och 277 §§).

Riksförbundets hemställan

Riksförbundet hemställde i sin första framställning att 274 § FL måtte ändras i följande hänseenden.

1. Förbundet begärde att den i paragrafens första stycke 6 angivna gränsen för redovisning av inteckningslån skulle höjas till 80 % av senast fastställda taxeringsvärde när det gäller andra fastigheter eller tomträtter än bolagets egna.

2. Nyss angivna redovisningsgräns begärdes höjd till 100 % i fråga om bolagets egna fastigheter och tomträtter.

3. Förbundet önskade att samma stadgande skulle kompletteras med en bestämmelse för sådana fall där taxeringsvärde ännu ej fastställts för fastighet eller tomträtt eller där på grund av ny-, till- eller ombyggnad ansökan om fastställande av preliminärt taxeringsvärde gjorts men inte prövats. Förbundet föreslog att redovisning av inteckning skulle få ske inom 75 % av ett av bolaget beräknat uppskattningsvärde på sådana fastigheter eller tomträtter.

4. Förbundet begärde att det i samma stadgande upptagna kravet på brandförsäkring skulle kunna efterges i den omfattning och på de villkor försäkringsinspektionen bestämmer när det gäller lån till kommun.

5. Förbundet hemställde att den s. k. fria sektorn skulle utvidgas från en tiondel till en femtedel av försäkringsfonden för egen räkning. Samtidigt önskade förbundet införa fri sektor även beträffande försäkringar i utländsk valuta.

6. Förbundet hemställde om rätt att inom den fria sektorn redovisa även aktier.

Efter remissbehandlingen har riksförbundet frånfallit sin hemställan såvitt avser punkterna 2 och 6. I övrigt har förbundet uttalat vissa synpunkter och önskemål, vilka skall redovisas närmare i det följande.

Som allmän motivering för sin hemställan anför riksförbundet bl. a. följande. Sedan nu gällande bestämmelser om redovisning av livförsäkringsfond infördes genom 1948 års FL har så ingående erfarenhet vunnits om deras verkningar att en översyn av bestämmelserna blivit aktuell. Förbundet och Svenska livförsäkringsbolags förening har vid flera tidigare tillfällen framhållit vikten av en sådan översyn, senast i förbundets remissyttrande över värdesäkringskommitténs betänkande »Indexlån» (SOU 1964: 1—2). Även andra remissyttranden över nämnda betänkande innehöll önskemål om liberalisering av försäkringsbolagens kapitalplaceringsbestämmelser. I yttrande till Kungl. Maj:t över förbundets besvär över försäkringsinspektionens cirkulär nr 147 angående tolkning av 274 § första stycket 5 FL underströk riksbanksfullmäktige angelägenheten av att en allmän översyn av försäkringsbolagens placeringsbestämmelser kom till stånd. Förbundet framhåller att den översyn som olika instanser sålunda funnit påkallad förutsatts redan av 1945 års försäkringsutredning, som — utan att då föreslå någon ändring i placeringsbestämmelserna — bl. a. tillstyrkte att ytterligare steg togs på vägen mot friare placeringsrätt om erfarenheterna av placeringsreglerna blev gynnsamma.

Riksförbundet framhåller i sin allmänna motivering vidare att det torde vara ostridigt att gällande placeringsbestämmelser väl tillgodosett kravet på trygghet vid förvaltningen av försäkringstagarnas medel. Enligt förbundets mening reser bestämmelserna däremot i vissa hänseenden hinder för erhållande av bästa möjliga avkastning av försäkringstagarnas medel, vilket sägs vara av stor betydelse, särskilt under en inflatorisk utveckling. Att avkastningen, med bibehållande av placeringarnas säkerhet, blir så stor som möjligt överensstämmer med den i FL inskrivna skälighetsprincipen, påpekar förbundet vidare. Penningvärdeförändringen gör det angeläget att varje möjlig åtgärd vidtas för att mildra de ogynnsamma verkningarna för sparandet.

Efter att ha understrukit angelägenheten av att en utredning kommer till stånd beträffande de problem som är förenade med införande av s. k. vinstandelslån och att statsmakterna genom erforderliga lagstiftningsåtgärder gör det möjligt för enskilda att sluta avtal med s. k. indexklausul anför

riksförbundet att kravet på en bättre avkastning av de i livförsäkringsfonden förvaltade medlen kan i avvaktan på och vid sidan av nyssnämnda åtgärder tillgodoses genom de av förbundets hemställan omfattade ändringarna i 274 § FL.

Riksförbundets ändringsförslag är avfattat efter samråd med Svenska livförsäkringsbolags förening.

Som speciell motivering för de särskilda punkterna i ändringsförslaget i de delar det slutligen vidhålls framför riksförbundet följande.

Redovisningsgränsen beträffande inteckningslån, m. m. (punkterna 1, 3 och 4 i riksförbundets hemställan)

Riksförbundet påpekar att en jämförelse med de säkerhetskrav som gäller enligt vissa andra punkter i 274 § första stycket FL ger vid handen att den nuvarande gränsen för pantsättning i den bundna sektorn framstår som alltför rigorös. Enligt 274 § första stycket 2 får pantsättas obligationer som utfärdats av bl. a. Svenska bostadskreditkassan och kreditaktiebolag. Till säkerhet för dessa obligationer ligger numera, heter det i förbundets framställning, fastighetsinteckningar inom 75 % av institutionernas egna uppskattningsvärden. Denna gräns torde, framhåller förbundet, regelmässigt ligga högre än den för försäkringsbolagen fastställda, två tredjedelar av taxeringsvärdet. Förbundet erinrar vidare om att pantsättning kan, enligt 274 § första stycket 5, ske av obligationer som utfärdats av svenskt industriföretag och offentligen utjudits av svensk affärsbank. I detta stadgande uppställs inte något krav på särskild säkerhet för obligationslånen utan denna kan sägas främst ligga i det ansvar som den emitterande banken tar genom sin kreditbedömning. Till det anförda kommer, framhålls det vidare i förbundets framställning, att taxeringsvärdena i regel ligger ganska avsevärt under fastigheternas avkastningsvärden, varför en väsentlig höjning av pantsättningsgränsen inom taxeringsvärdets ram bör kunna ske utan att kravet på fullgod säkerhet eftersätts.

Vad beträffar riksförbundets hemställan om komplettering av 274 § första stycket 6 med en bestämmelse avseende det fall att taxeringsvärde ännu ej fastställts eller ansökan om fastställande av preliminärt taxeringsvärde gjorts men inte prövats anför förbundet att nu gällande bestämmelser lägger hinder i vägen för pantsättning av inteckningar, som beviljas i ny fastighet. Vidare hävdas att skuldförbindelser avseende lån som höjts i anslutning till ny-, till- eller ombyggnad på fastighet inte kan bli föremål för pantsättning i försäkringsfondens bundna sektor, om den medgivna kvoten av tidigare fastställt taxeringsvärde redan är utnyttjad.

I vad gäller det i samma lagstadgande upptagna kravet på brandförsäkring av åbyggnader upplyser riksförbundet att vissa större kommuner inte tecknar brandförsäkring utan står självrisk. Detta medför, påpekar förbun-

det, att skuldförbindelse avseende lån mot säkerhet av fastighetsinteckning inte får redovisas inom försäkringsfonden jämlikt 274 § första stycket 6 sedan fastigheten förvärvats av sådan kommun. Detta innebär, sägs det vidare, komplikationer för bolagen utan att någon försämring av säkerheten kan sägas ha skett i realiteten. I sammanhanget erinrar förbundet om att stadshypoteksföreningarna och bostadskreditföreningarna fått Kungl. Maj:ts medgivande att efterge kravet på brandförsäkring, när städerna Stockholm och Göteborg är låntagare.

Som kommer att redovisas närmare i det följande är vissa remissinstanser, däribland försäkringsinspektionen och kreditinstitututredningen, i vissa avseenden av annan uppfattning än riksförbundet när det gäller frågan om redovisningsgränsen för fastighetsinteckningar. De båda nämnda remissinstansernas förslag innebär bl. a. en indelning av inteckningarna i kategorier avseende å ena sidan jordbruks-, bostads-, kontors- eller affärsfastigheter och å andra sidan övriga fastigheter, bland vilka särskilt må märkas industrifastigheter. Remisskritiken har föranlett förbundet att avstå från sin begäran om höjning av redovisningsgränsen för industrifastigheter.

Remisskritiken har förmått riksförbundet att modifiera sin hemställan på ytterligare en punkt, nämligen i fråga om den begärda kompletteringsregeln för det fall taxeringsvärde ännu ej fastställts eller ansökan om preliminärt taxeringsvärde inte hunnit prövas. Förbundet har i denna fråga anslutit sig till försäkringsinspektionens förslag, som innebär att även placering i sådana objekt skall redovisas efter uppdelning i industrifastigheter och övriga fastigheter.

Vidgning av den fria sektorn (punkten 5 i riksförbundets hemställan)

Riksförbundet erinrar om att förbundet i sin allmänna motivering framhållit angelägenheten av att försäkringstagarnas medel placeras så att bästa möjliga avkastning erhålls. En förfrågan bland livförsäkringsbolagen hösten 1964 om deras erfarenheter av den fria sektorn har visat att medelräntan på placeringarna i denna sektor i allmänhet ligger en halv procent högre än medelräntan inom den bundna sektorn. Vidare har denna förfrågan visat att inom den fria sektorn redovisas — förutom lån mot säkerhet i inteckning som inte får pantsättas i den bundna sektorn — borgenslån, reverslån, förlagsbevis och underställningsfria kommunlån. Förfrågningen har ytterligare gett vid handen att den fria sektorns storlek inte lagt hinder i vägen för sådan överföring från de fria fonderna till försäkringsfonder som erfordrats för tilldelning av återbäring. Det kan emellertid bli önskvärt, framhåller förbundet, att i ökad utsträckning tilldela återbäring, t. ex. genom att återbäringsvägen meddela tilläggsförsäkring, varvid överförda återbäringsmedel skulle komma att ingå i den del av försäkringsfonden som utgör premiere-serven. Komplikationer skulle därvid kunna uppkomma om den fria sektorn bibehålls vid sin nuvarande storlek.

Utan särskild motivering anser riksförbundet att begränsningen till försäkringar i svensk valuta vid bestämmande av den fria sektorns storlek bör avskaffas.

Remissyttrandena

Alla remissinstanser hälsar med tillfredsställelse en liberalisering av försäkringsbolagens kapitalplaceringsbestämmelser. Dock framförs invändningar i fråga om vissa speciella punkter i förbundets ursprungliga hemställan. Förbundet har också — som tidigare framhållits — till följd av denna kritik frånfallit vissa krav och modifierat vissa andra. Någon närmare redovisning för remissinstansernas uttalanden beträffande de av förbundet sedermera frånfallna yrkandena i punkterna 2 och 6 i den ursprungliga hemställan kommer jag inte att lämna. Det må räcka med att här nämna att den sistnämnda punkten, frågan om rätten att placera den fria sektorn av livförsäkringsfonden i aktier, fått ett skiftande mottagande. Från näringslivets sida intar man en positiv hållning till att frågan löses i detta sammanhang, under det att försäkringsinspektionen, riksbanksfullmäktige och kreditinstitututredningen anser att frågan bör anstå.

I remissyttrandena lämnas genomgående stöd för den av riksförbundet uttalade uppfattningen att å t g ä r d e r nu bör vidtas i syfte att mildra penningvärdeförändringens ogynnsamma verkningar f ö r f ö r s ä k r i n g s s p a r a n d e t.

Försäkringsinspektionen anför att inspektionen i sitt yttrande över värdesäkringskommitténs betänkande pekat på den markerade förbättring av försäkringssparandets villkor som inträffat under det senaste årtiondet. Under denna tid, säger inspektionen, har nominalräntan för nyplaceringar varit drygt 5 % och ligger för dagen omkring 6,5 %. Konsumentpriserna uppvisar under denna tid en genomsnittlig årlig indexstegring på något mer än 3 %, varvid även effekten av den allmänna varuskatten är medräknad. Inflationen har alltså kunnat placeras så att de bibehållits vid sin köpkraft och därutöver erhållit ett par procents reell avkastning. Under denna tid har en rörlig räntepolitik förts och landet har sluppit starka och snabba inflationer av världskrigs- och Koreatyp. Detta har medfört ett ekonomiskt utfall för nominalförsäkringarnas del som varit betydligt mera förmånligt än man ofta föreställer sig.

Det stora problemet — det som stod i centrum för hela värdesäkringsdiskussionen förra året — är dock hur man skall skydda sparandet, särskilt det långsiktiga sparandet, av vilket livförsäkringssparandet utgör en betydelsefull del, från verkningarna av snabba, oförutsedda prisstegringar, heter det vidare i försäkringsinspektionens yttrande. Värdesäkringskommittén har visat att innehavare av större förmögenheter, där realkapital och aktier in-

tar en stor plats, ofta har skulder överstigande finansiella tillgångar under det att de smärre förmögenheterna oftast består i innehav av enbart finansiella tillgångar. En inflation, vars verkningar på långivarnas realförmögenhet ej kompenseras genom högre nominalräntor, överför sålunda förmögenhet från hushåll med finansiella tillgångar till hushåll med finansiella skulder och ökar därmed ojämnheten i förmögenhetspridningen i landet. Det sker alltså i sammanhanget en förmögenhetsomfördelning från innehavare av mindre till innehavare av större förmögenheter. Värdesäkringskommitténs undersökningar gav också vid handen att antalet hushåll, vars inkomster helt eller till större delen utgörs av räntor, livräntor, privata pensioner eller andra nominalt fixerade inkomster, är betydande. Av utredningen framgick att bruttoinkomsterna i dessa hushåll ligger lågt och att känsligheten med avseende på penningvärdeförändringarnas konsekvenser således är stor.

Dessa klarlägganden av problemets sociala natur låg till grund för den diskussion kring upprättandet av en indexlänemarknad som fördes dels i värdesäkringskommitténs betänkande, dels i de olika remissutlåtandena över betänkandet, anför försäkringsinspektionen fortsättningsvis. Den genomlysning av värdesäkringsproblemet olika aspekter som diskussionen åstadkom var av mycket stort värde men visade samtidigt att uppbyggandet av en fungerande indexlänemarknad är en fråga på längre sikt och att en mängd tekniska och legala problem måste lösas innan en mer allmän introduktion av indexlån kan ske. Vidare är det så, att införandet av liv- och pensionsförsäkringar med direkta värdegarantier knutna till försäkringsavtalet förutsätter att det finns en marknad med indexlån, så att försäkringsbolagen i sin tur kan placera försäkringstagarnas premier i på samma sätt värdesäkra tillgångar. Snabba lösningar är sålunda knappast att vänta på detta område.

De svårigheter som är förenade med etablerandet av en fungerande indexlänemarknad och introduktionen i samband därmed av försäkringar med realgaranti har, framhåller försäkringsinspektionen, i hög grad riktat försäkringsbolagens intresse mot en revision av FL:s kapitalplaceringsbestämmelser. Avsikten med en liberalisering av dessa bestämmelser är att möjliggöra en högre avkastning på försäkringstagarnas medel och ett ökat inslag av placering i reala värden. Genom dessa åtgärder hoppas man att en förbättring av det långsiktiga försäkringssparandets, däribland det viktiga pensionssparandets, allmänna villkor skall komma till stånd.

Allmänt sett anser försäkringsinspektionen att en liberalisering av kapitalplaceringsbestämmelserna är angelägen. Inflationsriskerna skärper kravet på att bolagen får ökade möjligheter att erhålla största möjliga avkastning på livförsäkringstagarnas medel. Inspektionen menar att vissa liberaliseringar av kapitalplaceringsbestämmelserna i FL bör kunna ske utan dröjsmål.

Även näringslivets representanter uttalar sig med varierande grad av utförlighet om angelägenheten av att med de nu föreslagna åtgärderna skydda försäkringstagarnas medel mot fortsatta inflationsrisker.

När man härefter kommer in på de konkreta ändringsförslagen är uppfattningen inte lika enstämmig.

De frågor som sammanhänger med förslaget om höjning av redovisningsgränsen för inteckningslån har förorsakat en rätt ingående diskussion.

En stor del av intresset ägnas i denna diskussion frågan huruvida industrifastigheter skall tillåtas utgöra belåningsunderlag inom den bundna sektorn i samma utsträckning som andra fastigheter.

Försäkringsinspektionen framhåller att fastighetsinteckningar skänker en mycket olika grad av trygghet. Generellt sett, sägs det, föreligger större trygghet då det är fråga om fastigheter, som kan användas för flera ändamål, än när det är fråga om specialfastigheter. I allmänhet är bostads-, kontors- och affärsfastigheter av det förstnämnda slaget och speciella industrifastigheter, vilkas värde är i hög grad beroende av vederbörande företags bärighet, av det sistnämnda slaget.

Försäkringsinspektionen ställer sig positiv till en höjning av gränsen för redovisning av inteckningslån när det gäller vissa slag av fastighetsinteckningar, som genomsnittligt skänker en hög grad av trygghet, och ser en sådan åtgärd som ett led i den liberalisering av försäkringsbolagens kapitalplaceringsbestämmelser som inspektionen finner nu bör kunna genomföras. Å andra sidan anser inspektionen att i samband härmed en åtskillnad i lagen bör införas mellan fastighetsinteckningar av olika trygghetsgrad.

Man kan ifrågasätta om inteckning i industrifastighet över huvud taget bör tas upp bland de värdehandlingar som generellt godkänns i bunden sektor med tanke på att det i så många fall är företagets bärighet som är helt avgörande för tryggheten och inte fastighetsinteckningen, heter det i försäkringsinspektionens remissyttrande. Inspektionen menar emellertid att det kan vara till fyllest att — i samband med en höjning till 80 % av gränsen för redovisning av inteckningslån i jordbruks-, bostads-, kontors- eller affärsfastighet eller viss motsvarande tomträtt — sänka gränsen till 50 % för redovisning av inteckningslån i annan fastighet eller tomträtt. En sådan sänkning anknyter enligt inspektionen till den praxis som utvecklats sig på området. Det är, framhåller inspektionen, mycket sällsynt att bolagen i bunden sektor redovisar inteckningslån i industrifastighet över 50 % av taxeringsvärdet. Inspektionens sänkingsförslag får också ses i samband med den stora ökning av utrymmet för fri placering som man får genom att det av inspektionen understödda önskemålet om en fördubbling av den fria sektorn tillgodoses.

Försäkringsinspektionen föreslår sålunda att i bunden sektor får redovisas skuldförbindelser, för vilka bolaget äger säkerhet genom

inteckning i jordbruks-, bostads-, kontors- eller affärsfastighet inom fyra femtedelar eller i fast egendom av annat slag inom hälften av senast fastställda taxeringsvärde, eller

inteckning i tomträtt till bebyggd fastighet, såvida den eller de byggnader som finns uppförda där är avsedda för bostads-, kontors- eller affärsändamål, inom fyra femtedelar eller i tomträtt av annat slag inom hälften av senast fastställda taxeringsvärde, allt med den ytterligare begränsning med hänsyn till tomträttsavtalets innehåll eller andra omständigheter som inspektionen föreskriver.

Kreditinstitututredningen förordar att redovisningsgränsen höjs till 80 % av senast fastställda taxeringsvärde avseende jordbruks-, bostads-, kontors- eller affärsfastigheter samt tomträtter avseende sådana fastigheter. Med hänsyn till de stränga krav på säkerhet som enligt utredningens mening bör ställas på de placeringar som ingår i den bundna sektorn av försäkringsfonden har utredningen inte tillstyrkt att gränsen för inteckningslån höjs utöver den nu gällande för andra än nu nämnda fastigheter.

En snävare hållning intar majoriteten inom *riksbanksfullmäktige*, som anser att en höjning från två tredjedelar till 80 % av taxeringsvärdet kan godtas utan olägenhet förutsatt att denna höjning begränsas att avse inteckningar i bostadsfastigheter.

Näringslivets representanter, *handelskamrarna i Stockholm, Göteborg, Malmö och Gävle*, stöder riksförbundets ursprungliga förslag. Den förstnämnda handelskammaren — liksom f. ö. också *kommerskollegium* — framhåller att anledning saknas att sänka den nuvarande gränsen två tredjedelar av taxeringsvärdet i fråga om industrifastigheterna. I polemik mot försäkringsinspektionen anför handelskammaren i Stockholm bl. a. att, eftersom det veterligt inte förekommit någon förlust på inteckningslån i industrifastighet och bolagen alltså handhaft dessa placeringar med vederbörlig försiktighet, det enligt handelskammarens mening saknas anledning att förhindra placeringar i industrifastigheter, när dessa placeringar bedöms ekonomiskt motiverade och säkra, även om pantsättningsgränsen skulle överstiga 50 % av taxeringsvärdet.

Stadshypotekskassan och *bostadskreditkassan* biträder riksförbundets ursprungligen framställda ändringsförslag — alltså att redovisningsgränsen höjs utan att differentiering görs mellan industrifastigheter och andra fastigheter — fastän med en mindre modifiering. Kassorna föreslår sålunda att belåningsgränsen fastställs till högst 75 % av försäkringsbolagets uppskattningsvärde med en tilläggsregel av innehåll att gränsen dock inte i något fall får överstiga 80 % av senast fastställda taxeringsvärde. Genom en sådan utformning av reglerna skulle enligt kassornas mening bolagens ansvar för ett riktigt avvägt belåningsvärde poängteras. Tilläggsregeln skulle få karaktären av en garanti för att gränsen inte i något fall överstiger den angivna procentsatsen av taxeringsvärdet.

Kassorna uppehåller sig rätt ingående vid riksförbundets speciella motivering till sitt ändringsförslag i förevarande hänseende. Kassorna anför därvid bl. a.

Det är visserligen riktigt, att — såsom riksförbundet framhåller — till säkerhet för de obligationer, som utfärdas av Svenska bostadskreditkassan och kreditaktiebolag, numera ligger inteckningar inom 75 % av institutionernas egna uppskattningsvärden och att denna gräns i allmänhet ligger högre än den för försäkringsbolagen fastställda. Förbundet förbigår emellertid härvid det förhållandet, att de pantförskrivna inteckningarna hos dessa institutioner ingalunda är den enda säkerheten för obligationerna. En ytterligare säkerhet ligger i institutionernas egen solvens, som återspeglas i bl. a. den fondbildning, som författningsenligt skall äga rum. Beträffande bostadskreditkassan tillkommer dessutom den i denna institution inbyggda solidariska ansvarigheten, låntagarnas gentemot respektive förening och föreningarnas gentemot kassan. Som en yttersta säkerhet för bostadskreditkassans förpliktelser står den av staten tillskjutna grundfonden. Med hänsyn till sistnämnda omständigheter måste särskilt bostadskreditkassans obligationer generellt sett anses innebära en avgjort säkrare placering än utlåning mot inteckningssäkerhet inom 80 % av låneobjektets taxeringsvärde.

Beträffande obligationer, som utfärdats av svenskt industriföretag och som offentligen utbjudits av svenskt bankaktiebolag, innehåller, som riksförbundet påpekar, FL inte något krav på särskild säkerhet. Det torde emellertid knappast vara riktigt att därav dra slutsatsen, att säkerheten för obligationerna främst ligger i det ansvar, som den emitterande banken må anses påta sig genom sin kreditbedömning. Avsaknaden av något uttryckligt krav i berörda avseende torde nämligen sammanhånga med den omständigheten, att ett enskilt företag i princip förutsätts ställa särskild säkerhet för sina obligationer. Sådan säkerhet lämnas regelmässigt i form av inteckningar med bästa förmånsrätt inom 50 % av taxeringsvärdet på det obligationsutgivande företagets fastigheter. Detta hindrar givetvis inte, att den förmedlande bankens medverkan är utomordentligt värdefull genom den bedömning, som banken gör inte endast av den för obligationerna ställda säkerheten utan av företagets utvecklingsmöjligheter och ekonomiska ställning över huvud taget.

Trots att kassorna sålunda inte helt kan dela riksförbundets synpunkter på den i förbundets framställning gjorda jämförelsen mellan olika placeringsobjekt, vill kassorna inte ställa sig avvisande till en höjning av belåningsgränsen för försäkringsbolagens utlåning mot inteckningssäkerhet. Såsom förbundet framhåller, heter det vidare i kassornas yttrande, ligger taxeringsvärdena erfarenhetsmässigt ofta betydligt under fastigheternas avkastningsvärden. Kassorna delar också förbundets mening att en höjning av pantsättningsgränsen bör kunna medges utan att kraven på fullgod säkerhet träds för nära. Det torde därvid få anses ligga i sakens natur, framhåller kassorna, att en tillämpning av den maximala belåningsgränsen kommer i fråga endast beträffande objekt som med hänsyn till läge, utrustning och övriga omständigheter kan bedömas ha ett kvarstående värde på längre sikt. Den erfarenhet och sakkunskap som finns representerad hos försäkringsbolagen får enligt kassornas mening anses utgöra garanti för att prövningen i berörda avseenden blir allsidig och väl avvägd.

En särskild fråga i detta sammanhang berörs utförligt av *bostadsstyrelsen*. Det gäller frågan om beräkningsunderlaget vid fastställande av redovisningsgränsen. För såväl riksförbundet som de flesta remissinstanserna framstår taxeringsvärdet som det naturliga beräkningsunderlaget, åtminstone såvitt gäller den absoluta maximigränsen. Bostadsstyrelsen är emellertid av en annan uppfattning och anför följande synpunkter. Stadshypoteks- och bostadskreditkassorna har till uppgift att lämna ut lån till stadshypoteks- resp. bostadskreditföreningarna, som sedan i sin tur — var och en inom sitt område — beviljar lån till sina medlemmar, de låntagande fastighetsägarna. Varje kassa anskaffar sina lånemedel genom upplåning mot obligationer. Säkerheten för dessa utgörs av låntagarnas reverser till föreningarna med tillhörande hypotek. Föreningarna ägnar sig huvudsakligen åt att utlämna lån, primär- och sekundärlån, mot in-teckningssäkerhet i bostads- och affärsfastigheter. Enligt de bestämmelser som gällde före den 1 januari 1964 fick föreningarna, med vissa undantag, bevilja lån mot säkerhet av in-teckning som för stadshypoteksföreningarnas del skulle ligga inom högst 60 % och för bostadskreditföreningarnas del inom 75 % av det lägsta av två värden, nämligen fastighetens uppskattade värde och dess taxeringsvärde. I sitt i juni 1962 framlagda betänkande »Stadshypoteks- och bostadskreditinstitutionerna» (SOU 1962: 31) behandlade bostadslåneutredningen bl. a. frågan om bestämmande av de belåningsgränser och värderingsprinciper som borde gälla för ifrågavarande institutioners lånerörelse. Frågan hade aktualiserats därav att det med de gällande bestämmelserna ofta visade sig omöjligt att vid föreningarnas långivning nå anslutning mellan primär- och sekundärlån och de statliga bostadslånen, förut kallade tertiärlån. Eftersom taxeringsvärdet i allmänhet var inte obetydligt lägre än den statliga långivande myndighetens belåningsvärde (låneunderlag och pantvärde) uppstod ofta ett glapprum mellan föreningarnas lån och de statliga lånen. Detta glapprum måste överbryggas antingen genom en utökning av de statliga lånen eller genom separata lån. Denna olägenhet, som alltså berodde på att föreningarnas och statens lån bestämdes på grundval av skilda värderingar av låneobjekten, hade stor praktisk betydelse eftersom mer än 90 % av nybyggda flerfamiljshus tillkommer med stöd av statslån.

Bostadslåneutredningen intog, fortsätter bostadsstyrelsen, den principiella ståndpunkten att en bättre anslutning mellan föreningarnas lån och de statliga lånen om möjligt borde ske genom en ordning, som inte förutsatte ökat statligt engagemang i finansiellt hänseende. Med denna utgångspunkt och med beaktande av att anslutningssvårigheterna främst var orsakade av belåningsgränsernas bundenhet vid taxeringsvärdena föreslog utredningen att bindningen vid taxeringsvärdena skulle slopas. Enligt utredningens uppfattning skulle i det stora flertalet fall anslutning ske, om en belåningsgräns vid 75 % av föreningarnas egna uppskattningsvärden tillämpades.

I prop. 1963: 163 anslöt sig föredragande departementschefen till förslaget att slopa taxeringsvärdena som norm för säkerhetskravet vid föreningarnas långgivning, heter det vidare i bostadsstyrelsens yttrande. Vad beträffar institutionernas långgivning till statligt belånade flerfamiljshus fann emellertid departementschefen praktiska skäl tala för att institutionerna tillämpade samma värden som de statliga låneorganen. Han föreslog därför att det för statligt bostadslån fastställda pantvärdet av en fastighet i regel skulle godtas som belåningsvärde vid bedömning av in-teckningssäkerheten även för utlåning från förening men att, där omständigheterna föranledde en annan värdering i det senare hänseendet, ett särskilt uppskattningsvärde skulle tillämpas. För avvikelser från ett för statligt bostadslån fastställt pantvärde förutsattes principiella omständigheter, som motiverade att detta värde inte kunde godtas såsom belåningsvärde.

Bostadsstyrelsen erinrar i fortsättningen om att förslaget godtogs av riksdagen. I enlighet härmed, påpekas det, föreskrivs numera i förordningarna den 29 november 1963 (nr 573 och 575) om Konungariket Sveriges stadshypotekskassa och om stadshypoteksföreningar resp. om Svenska bostadskreditkassan och om bostadskreditföreningar att, när lån av statsmedel har beviljats till uppförande av viss byggnad, bör, om inte särskilda skäl föranleder annat, till grund för bedömandet av in-teckningssäkerheten i stället för föreningarnas uppskattningsvärde läggas det enligt de statliga lånebestämmelserna fastställda pantvärdet för byggnaden eller den fastighet där byggnaden uppförs.

Det framgår vidare av bostadsstyrelsens yttrande att det statliga lånets storlek bestäms på grundval av ett s. k. låneunderlag, som utgör summan av vissa av Kungl. Maj:t, bostadsstyrelsen eller länsbostadsnämnden fastställda schablonbelopp för kostnaden för marken och dess exploatering, grundläggning och grovplanering samt byggnaden. I varje låneärende skall länsbostadsnämnden också fastställa ett pantvärde. Ibland är pantvärdet lika stort som låneunderlaget, ibland är det högre. Sålunda får pantvärdet överstiga låneunderlaget med värdet av mark, byggnad eller annan nyttighet, som man inte tagit hänsyn till när låneunderlaget beräknades. Det förutsätts, anför bostadsstyrelsen, att underliggande kredit (primär- och sekundärlån) skall kunna erhållas i öppna marknaden med belopp motsvarande 70 % av pantvärdet.

Bostadsstyrelsen framhåller att något över 90 % av de nyttillkommande bostäderna fortfarande finansieras med statslån. Bortsett från de fall när kommun är låntagare eller tecknar borgen för lån som upptagits av kommunala bostadsbyggnadsföretag, utgörs säkerheten för lånen av in-teckningar med förmånsrätt inom 100, 95, 90 eller 85 % av pantvärdet, beroende på vilken låntagarkategori det är fråga om, upplyser bostadsstyrelsen och anför.

Försäkringsbolagens direkta långgivning till bostadsfastigheter framgår av följande tabell, som redovisar långivningen under åren 1959—1964.

1959	251 milj. kr.
1960	194 »
1961	149 »
1962	117 »
1963	50 »
1964	98 »

Fastän försäkringsbolagens långgivning till bostadsfastigheter relativt sett är av blygsam omfattning skulle det likväl ur den statliga långivningens synpunkt vara rationellt om försäkringsbolagen fick möjlighet att i fråga om lån till uppförande av byggnad, för vilken beviljats lån av statsmedel till främjande av bostadsbyggandet, till grund för bedömandet av in-teckningssäkerheten lägga det enligt de statliga lånebestämmelserna fastställda pantvärdet i stället för taxeringsvärdet, om inte särskilda skäl föranleder annat, heter det till sist i bostadsstyrelsens yttrande.

Riksförbundets förslag om särskilt uppskattningsvärde i fall där taxeringsvärde ej fastställts eller där ansökan om fastställande av preliminärt taxeringsvärde ännu inte prövats, har föranlett *försäkringsinspektionen* att föreslå att det av förbundet ursprungligen framförda procenttalet 75 utbyts mot 50 för industrifastigheter och 80 för övriga fastigheter i anslutning till inspektionens i det föregående återgivna inställning till redovisningsgränserna. Även andra remissinstanser, bl. a. *kreditinstitututredningen*, anser att man bör åstadkomma en differentiering beträffande redovisningen av här omtalade placeringsfall i överensstämmelse med vad som föreslagits gälla i fråga om redovisningen av de placeringsobjekt för vilka taxeringsvärde föreligger. Majoriteten inom *riksbanksfullmäktige* finner inte särskilda skäl föreligga för att komplicera lagtexten med en specialregel om uppskattningsvärde. Bestämmelsen skulle få endast temporär betydelse för de enskilda lånen, framhålls det. Med hänsyn härtill och då möjlighet finns att tillfälligt redovisa de in-teckningar som väntas falla inom föreskriven kvot av det nya taxeringsvärdet i den fria sektorn synes denna fråga vara av mycket begränsad betydelse, heter det i fullmäktiges remissyttrande. Herr *Kollberg* har reserverat sig och anser att förbundets förslag i förevarande avseende bör godtas.

Det av riksförbundet upptagna yrkandet om införande av möjlighet att efterge kravet på brandförsäkring har inte mött några erinringar under remissbehandlingen.

Förslaget om vidgning av den fria sektorn har rönt stor uppmärksamhet hos remissinstanserna. I allmänhet bemöts det positivt, så t. ex. av *försäkringsinspektionen*, majoriteten inom *kreditinstitututredning-*

en, kommerskollegium, samtliga handelskamrar som yttrat sig samt stads-hypotekskassan och bostadskreditkassan. Emot en utvidgning i förevarande sammanhang är majoriteten inom riksbanksfullmäktige samt en av de sakkunniga i kreditinstitututredningen, herr Callans.

Försäkringsinspektionen erinrar om att den fria sektorn var en nyhet i 1948 års FL. 1942 års försäkringsutredning hade anfört att det framstod som angeläget att — åtminstone intill dess erforderlig praktisk erfarenhet av systemet vunnits — tämligen snävt begränsa den fria placeringsrätten. Utredningen hade ansett att till 10 % av fonden begränsad fri placeringsrätt torde kunna anses som en försiktig avvägning. Om erfarenheten skulle ge vid handen att en höjning av gränsen utan olägenhet kunde företas, borde frågan härom enligt utredningens mening tas under omprövning. I prop. 1948: 50 föreslogs av försiktighetsskäl att gränsen för den fria sektorn skulle sättas vid 5 % av försäkringsfonden, heter det vidare i inspektionens utlåtande. Första lagutskottet förordade — i likhet med försäkringsutredningen — en till 10 % bestämd fri placering och uttalade dessutom att det borde vara möjligt att småningom utvidga den fria sektorn, om erfarenheterna blev gynnsamma. Riksdagen beslöt i enlighet med utskottets förslag, påpekar inspektionen.

Försäkringsinspektionen erinrar vidare om att 1945 års försäkringsutredning, som framlade sitt betänkande år 1949, inte föreslagit några ändringar av de då nyligen beslutade kapitalplaceringsbestämmelserna men anfört att utredningen ville tillstyrka att ytterligare ett steg togs på vägen mot friare placeringsrätt, om erfarenheterna av de nya placeringsreglerna blev gynnsamma.

Försäkringsinspektionen lämnar följande statistiska uppgifter om den fria sektorn.

Av senast tillgängliga bokslutssiffror (ultimo 1963) framgår, att den fria sektorn hade av livförsäkringsbolagen tillsammans utnyttjats till 38 %. Bolaget med högsta utnyttjandegrad hade 62 %. Två bolag låg i utnyttjandegrad mellan 50 % och 60 %. Övriga låg under 50 %. Vid beräkningen har hänsyn tagits till efter den 31/12 1963 gjorda fusioner. Från ett litet specialbolag i sjukförsäkring med ytterst begränsad verksamhet har bortsetts.

Den utnyttjade fria sektorn utgjordes till 66 % av högre liggande inteckningar och till 21 % av förlagsbevis. Resten fördelade sig på småposter.

Under de år den fria sektorn funnits har erfarenheterna varit goda, framhåller försäkringsinspektionen vidare i sitt remissyttrande. Några förluster har inte förekommit, och placeringarna i den fria sektorn har gett en medelränta som ligger omkring en halv procent högre än medelräntan inom den bundna sektorn. Man bör emellertid då också hålla i minnet, heter det i fortsättningen, att ifrågavarande epok kännetecknats av goda konjunkturer och frånvaron av större kriser. Inspektionen nämner i sammanhanget även att viss restriktivitet gällt i fråga om bolagens place-

ringar under större delen av denna tid genom att bolagen iakttagit riksbankens placeringsrekommendationer.

Försäkringsinspektionen menar att man nu bör kunna ta det nästa steg i fråga om liberalisering varom talats redan vid tillkomsten av gällande bestämmelser och tillstyrker en vidgning av den fria sektorn. Försäkringsbolagen har visserligen ännu inte utnyttjat det utrymme för fri placering som gällande regler ger men har gett uttryck åt sin avsikt att ändra placeringsinriktningen för att nå högre avkastning och bör i detta hänseende få vidgad rörelsefrihet, anför inspektionen.

Vid en liberalisering av FL:s kapitalplaceringsbestämmelser är, sägs det, lämpligt att gå fram på den vägen att man — med bibehållande av stränga soliditetskrav inom en stor bunden sektor — ökar den fria sektorn och skaffar sig erfarenheter härav. Försäkringsinspektionen föreslår därför i likhet med försäkringsbolagen att den nuvarande fria sektorn ökas från en tiondel till en femtedel av försäkringsfonden.

Försäkringsinspektionen gör slutligen följande reflexioner.

Vid sidan om försäkringsfonden har livförsäkringsbolagen överskottsfonder, här kallade de »fria fonderna». Dessa får placeras helt fritt, sålunda även i aktier. Den fria sektorn av försäkringsfonden får inte placeras i aktier.

En vidgning av den fria sektorn av försäkringsfonden får flera betydelsefulla konsekvenser. Till de viktigaste hör att bolagens möjligheter till fastighetsplacering ökar utan att konkurrensen med aktier om utrymmet i de fria fonderna behöver skärpas. Genom den avlastning av de fria fonderna som därmed möjliggörs skapas sålunda en lättnad för bolagen vad gäller aktieplacering, även om aktieförbudet för den fria sektorn av försäkringsfonden bibehålles.

Stadshypotekskassan och *bostadskreditkassan* vill framhålla att kassornas verksamhet inte tillför kassastyrelserna erfarenhet eller underlag för en närmare bedömning av konsekvenserna av de ifrågasatta ändringarna. Utan att ta någon ståndpunkt till framställningen i dessa delar vill kassorna därför endast göra den reflexionen, att det kan ifrågasättas huruvida anledning föreligger att för svenska förhållanden tillämpa snävare bestämmelser än som gäller inom grannländerna Danmark, Finland och Norge. Skäl kan sålunda föreligga, anför kassorna, att överväga en vidgning av den fria sektorns — inklusive placeringsrätt i aktier — till i vart fall 15 % av försäkringsfonden.

Majoriteten inom *riksbanksfullmäktige* motiverar sitt avståndstagande från förslaget om vidgad fri sektor med följande synpunkter. Vid en översyn av placeringsreglerna är det angeläget att dessa bestämmelser ses inte bara med riksförbundets syfte för ögonen — att med bibehållen trygghet åstadkomma bättre förräntning — utan även i sitt allmänna samhällsekonomiska sammanhang. Allmänna samhällseliga önskemål om kapitalresursernas fördelning och om de olika kreditinstitutens uppgifter härvidlag mäs-

te sålunda få tillfälle att göra sig gällande. Anledning saknas att i detta sammanhang närmare utveckla denna synpunkt, anför fullmäktige. Som en grov schematisk antydan framhålls emellertid att försäkringssparandet uppbär en så väsentlig del av de totala, via lånemarknaden finansierade investeringarna i samhället, att den ungefärliga fördelningen av dessa måste, om en snedvridning skall undvikas, tillåtas återspegla sig i försäkringsbolagens placeringspolitik. Utan att fullmäktige i detta sammanhang vill ta ställning till några gränsdragningsfrågor sägs vidare att det knappast kan vara anledning att, med bortseende från övriga kreditmarknadsinstitut, ta upp till omprövning placeringsreglerna bara för försäkringsbolagen och härvidlag göra en mera väsentlig ändring. Detta skulle, fortsätter fullmäktige, innebära en sådan förändring i förhållande till nuläget att den sannolikt skulle utlösa krav på omprövning av andra placeringsregler; en prövning som emellertid då skulle bli mindre förutsättningslös. Antydda överväganden synes enligt fullmäktiges mening böra leda till att den översyn av försäkringsbolagens placeringsbestämmelser, som således bör komma till stånd, verkställs i samband med en mera allmän granskning av kreditmarknadsinstitutens uppgifter och att därför det förslag som förbundet framfört om vidgning av den fria sektorn tills vidare förs åt sidan i avbidan härpå.

Vad slutligen beträffar riksförbundets yrkande om införande av en fri sektor även för försäkringsfond avseende försäkringar i utländsk valuta framförs inga speciella erinringar. *Försäkringsinspektionen* påpekar att frågan kvantitativt är av mycket ringa betydelse.

Departementschefen

Ett livförsäkringsavtal omspannar i regel en avsevärd tidrymd, inte sällan större delen av den försäkrades livstid. Den avgift som försäkringstagarna enligt avtalet har att erlägga för försäkringen, premien, utgör grundvalen för försäkringsbolagets möjlighet att fullgöra sin motprestation, utbetalande av försäkringssummorna. Livförsäkringar innehåller ofta ett sparmoment. Här kan nämnas de sammansatta kapitalförsäkringarna för dödsfall, där försäkringssummorna betalas ut vid viss uppnådd ålder eller vid dödsfall dessförinnan, samt framför allt de viktiga pensionsförsäkringarna, inom vilka en betydande kapitalansamling äger rum. De medel som livförsäkringsbolagen på grund härav förvaltar för försäkringstagarnas räkning uppgår f. n. till ett betydande belopp (vid utgången av år 1964 uppgick omslutningen av livförsäkringsbolagens balansräkningar till omkring 16 miljarder kr.). Huvudparten av dessa uppsamlade medel motsvarar försäkringsbolagens skuld till de försäkrade.

Enligt gällande bestämmelser skall bolags ansvarighet på grund av sina försäkringsåtaganden tas upp i dess balansräkning som skuld under be-

nämningen försäkringsfond. Med hänsyn till de försäkrade är det självfallet av vikt att dessa medel förvaltas på sådant sätt att bolagen är i stånd att vid varje tidpunkt fullgöra sina förbindelser enligt ingångna försäkringsavtal. I syfte att säkerställa detta har i FL meddelats bestämmelser om placeringen av medel som motsvarar försäkringsfonden i fråga om livförsäkring.

Beträffande förvaltningen av de medel som motsvarar försäkringsfonden står kravet på placering i säkra objekt i förgrunden. Dessutom anmäler sig krav på bästa möjliga avkastning och på tillfredsställande likviditet. Vid sidan härav måste man emellertid komma ihåg att försäkringsbolagen har en viktig uppgift som kapitalförsörjare på kreditmarknaden, särskilt vad gäller långfristiga lån. Placeringsbestämmelserna i FL måste således också ses mot bakgrunden av en ur samhällets synpunkt önskvärd investeringspolitik.

Som det nu är återspeglar 274 § FL nyss anförda betraktelsesätt genom att *dels* binda den huvudsakliga delen av försäkringsfonden att redovisas i vissa i säkerhetsavseende betryggande värdehandlingar, bland vilka återfinns placeringsobjekt ägnade att tillgodose samhällligt betydelsefulla investeringsbehov, *dels* tillåta fri placering för återstående del av fonden, en tiondel av densamma.

Under de senaste åren har frågan om realvärdesäkring av tillgodohavanden i nominalvärde fått ökad aktualitet. Diskussionen kring värdesäkringskommitténs betänkande »Indexlån» (SOU 1964: 1—2) är i detta avseende belysande. Frågan är av största betydelse för placeringar som är bundna för lång tid. Livförsäkringssparandet är i högre grad än annat institutionellt sparande långsiktigt och bundet.

Livförsäkringsbolagen har i skilda sammanhang anført önskemål om liberalisering av gällande fondredovisningsbestämmelser i syfte att kunna öka det förvaltade kapitalets avkastning och därmed minska de ogynnsamma verkningar för försäkringssparandet som ett fallande penningvärde medför. Värdesäkringskommittén har inte haft möjlighet att företa de utredningar som är nödvändiga för ett ställningstagande till utformningen av försäkringsbolagens placeringsregler (SOU 1964: 1 s. 94). Som ett led i nu nämnda liberaliseringssträvanden från försäkringsbolagens sida ingår den i förevarande sammanhang aktuella framställningen från riksförbundet om ändring av 274 § FL.

Riksförbundets ändringsförslag berör formellt sett endast bestämmelserna för försäkringsfondredovisningen men skulle, om det genomfördes, få konsekvenser som i vissa avseenden sträcker sig vida härutöver. Jag vill därvid särskilt peka på frågorna om vidgning av den fria sektorn och rätten att placera i aktier. Även den begärda höjningen av redovisningsgränsen för fastighetslån och den därmed sammanhängande frågan om taxeringsvärdet som

underlag vid beräkning av redovisningsgränsen innefattar problem av större räckvidd.

Rent allmänt vill jag här framhålla att jag delar riksförbundets åsikt att åtgärder bör vidtas för att förbättra villkoren på lång sikt för försäkrings sparandet. Så länge försäkrings sparandet förekommer i sin nuvarande form bör alla ansträngningar göras i syfte att skydda spararna mot de ogynnsamma verkningarna av en penningvärdeförsämring.

Som riksbanksfullmäktige påpekat i sitt remissyttrande måste emellertid, vid sidan av önskemålet om förbättrad avkastning, allmänna samhällsekonomiska synpunkter beaktas. En vidgning av den fria sektorn skulle — liksom medgivande till aktieplacering inom densamma — i hög grad återverka på den totala lånemarknaden och därmed aktualisera de placeringsbestämmelser som gäller för andra typer av kreditinstitut. Enligt direktiven för kreditinstitututredningen skall utredningen verkställa en förutsättningslös avvägning av de olika kreditinstitutens inbördes ställning och funktion på kreditmarknaden. Kreditinstitututredningen har — med undantag för herr Callans — vid remissbehandlingen biträtt förslaget om vidgning av den fria sektorn. De av riksbanksfullmäktige anförda synpunkterna, som måste anses tungt vägande, leder mig emellertid till den uppfattningen att båda de nu berörda frågorna — den fria sektorns vidgning och aktieplaceringsrätten — bör anstå i avvaktan på ytterligare överväganden. F. ö. vill jag beträffande den fria sektorn framhålla att enligt försäkringsinspektionens uppgift en inte ringa del av densamma fortfarande står outnyttjad, även om förhållandena härvidlag varierar mellan de olika försäkringsbolagen.

Övriga åtgärder, som riksförbundet föreslagit, har inte samma kreditpolitiska räckvidd.

Beträffande redovisningsgränsen för fastighetslån begär riksförbundet, som efter remissbehandlingen frångått sin ursprungliga ståndpunkt, en höjning för alla fastighetskategorier utom industrifastigheter från nu gällande två tredjedelar av senast fastställda taxeringsvärde till fyra femtedelar av nämnda värde. För kategorien industrifastigheter föreslås ingen ändring av gällande bestämmelser. Näringslivets representanter bland remissinstanserna är genomgående positivt inställda till förslaget. Kreditinstitututredningen förordar en höjning av redovisningsgränsen för jordbruks-, bostads-, kontors- eller affärsfastigheter till 80 % av taxeringsvärdet. För övriga fastigheter tillstyrks ingen höjning. Försäkringsinspektionen är av samma mening som utredningen såvitt avser höjningen men anser att redovisningsgränsen för fastigheter av annat slag samtidigt bör sänkas till hälften av taxeringsvärdet. Riksbanken vill begränsa höjningen till att avse endast bostadsfastigheter. En särskild fråga tas upp av bostadsstyrelsen, som

anser att det pantvärde som fastställs enligt de statliga lånebestämmelserna bör läggas till grund för bedömandet av in-teckningssäkerheten i stället för taxeringsvärdet. Även stadshypotekskassan och bostadskreditkassan berör spörsmålet om grundvalen för bestämmandet av säkerhetsgränsen.

En höjning av redovisningsgränsen bör, såvitt jag kan finna, kunna ske för jordbruks-, bostads-, kontors- och affärsfastigheter utan att solvenskravet eftersätts. Jag vill i sammanhanget framhålla att till jordbruksfastighet, liksom fallet är i banklagstiftningen, bör kunna räknas även skogsfastighet.

Innan jag så övergår till att behandla frågorna om taxeringsvärdet som grundval för redovisning av in-teckningar, nya redovisningsgränser samt behandlingen i redovisningshänseende av in-teckningar när det gäller andra fastighetskategorier än jordbruks-, bostads-, kontors- eller affärsfastigheter, vill jag beröra ytterligare ett i sammanhanget betydelsefullt spörsmål, som helt förbigåtts i det föregående. Den 15 september i år beslöt Kungl. Maj:t inhämta lagrådets yttrande rörande ett inom justitiedepartementet upprättat förslag till lag om fast egendom och vad därtill hör. Den nya lagen avses träda i kraft den 1 januari 1967. Enligt den föreslagna lagen sker ingen större ändring i nuvarande förhållanden utom i fråga om industrifastigheter. Till industrifastighet avses skola höra, utöver vad som nu utgör fast egendom, maskin- och annan utrustning som tillförts fastigheten för att användas i den industriella verksamheten huvudsakligen på denna fastighet. Fordon, kontorsutrustning och handverktyg räknas emellertid inte till fastigheten. Frågan i vad mån de föreslagna reglerna om fast egendom kommer att påverka fondredovisningen blir, om man behåller det nuvarande systemet att anknyta redovisningsgränserna till taxeringsvärdet, beroende av samordningen mellan de civilrättsliga och de skatterättsliga reglerna om fastighetsbegreppet. Frågan om en sådan samordning ämnar jag låta utreda inom finansdepartementet. Jag vill emellertid förutskicka att jag kommer att föreslå att de nuvarande skatterättsliga reglerna om fastighetsbegreppet skall gälla under tiden före nästa allmänna fastighetstaxering, vilken normalt skall ske år 1970.

Redan vid tillkomsten av FL diskuterades möjligheten av att bestämma lånegränsen för vissa fastigheter i förhållande till det avkastningsvärde som fastställdes av den då existerande byggnadslånebyrån i stället för i förhållande till taxeringsvärdet. I prop. 1948: 50 anförde föredraganden (s. 217) bl. a. att förslaget inte saknade sitt intresse men att förhållandena manade till stor försiktighet. Den allmänna fastighetstaxeringen frångicks inte som värderingsnorm. Frågan dryftades ingående för stadshypoteks- och bostadskreditväsendets vidkommande i samband med omorganisationen av stadshypoteks- och bostadskreditinstitutionerna. För dessa institutioner slopades taxeringsvärdena som norm för säkerhetskravet vid föreningarnas långivning. I stället infördes som sådan norm de uppskattningsvärden som föreningarna skall åsätta låneobjekten. Vid lån till fastigheter som finansieras med statligt

bostadslån skall emellertid det pantvärde som fastställts enligt de statliga lånebestämmelserna läggas till grund för bedömandet i stället för uppskattningsvärdet, om inte särskilda skäl föranleder annat. (Se prop. 1963: 163 s. 54, B:oU 26 s. 23, rskr 349, SFS 1963: 573, 30 § och 1963: 575, 30 §.)

Även bortsett från de synpunkter som jag här hänvisat till kan det nu — med hänsyn till vad jag nämnt i det föregående beträffande förslaget till nya civilrättsliga regler om vad som skall anses utgöra fast egendom — förefalla naturligt att helt frångå taxeringsvärdet som underlag för belåningsvärdet. När det gäller försäkringsbolagens kapitalplaceringar gör emellertid trygghetskraven sig så starkt gällande att man inte utan ingående belysning bör överge ett system som i detta hänseende fungerat tillfredsställande. Även om bostadsstyrelsens synpunkter är värda allt beaktande ger dock styrelsens yttrande inte tillräckligt underlag för en bedömning av de följder som en redovisning enligt styrelsens förslag skulle få för försäkringsbolagen i soliditetshänseende. Dessutom löser förslaget inte de svårigheter i fondredovisningsavseende som ett utvidgat fastighetsbegrepp skapar på industrilåneområdet. Överger man det nuvarande taxeringsvärdet som underlag för bestämmande av säkerheten vid industrilån, måste man nämligen — av skäl som jag i det följande närmare skall gå in på — helt omarbeta redovisningsbestämmelserna för sådana lån. Även om en sådan omarbetning förefaller nödvändig inom en inte alltför avlägsen framtid, skulle det innebära en olycklig fördröjning av liberaliseringen ifall frågan om grundvalen för redovisningen skulle behöva lösas tillsammans med de förslag i övrigt som här behandlas. Jag förordar således att taxeringsvärdet som det bestäms enligt nuvarande regler tills vidare bibehålls som grund vid bestämmande av redovisningsgränserna.

Beträffande maximigränsen är det en allmänt förekommande mening att redovisning bör få ske intill 80 %, dvs. fyra femtedelar av senast fastställda taxeringsvärde. Det sagda berör emellertid, såsom framgår av vad jag tidigare anfört, inte andra kategorier än jordbruks-, bostads-, kontors- och affärsfastigheter. Till återstående fastighetskategorier återkommer jag i det följande. Stadshypotekskassan och bostadskreditkassan föreslår emellertid en något snävare belåningsgräns, nämligen 75 % av försäkringsbolagets uppskattningsvärde under förutsättning att gränsen dock inte i något fall får överstiga 80 % av taxeringsvärdet. Genom en sådan regel, anser nämnda institutioner, skulle bolagens ansvar för ett riktigt avvägt belåningsvärde poängteras. Min uppfattning är att en maximigräns vid fyra femtedelar av taxeringsvärdet är tillräcklig ur säkerhetssynpunkt när det gäller dessa kategorier av fastigheter. Ytterligare bestämmelser förefaller onödigt komplicerande. Omprövning av denna gräns måste naturligtvis ske om de nuvarande reglerna om fastighetsbegreppet vid taxeringen överges.

Som tidigare framhållits föreslår försäkringsinspektionen en sänkning av belåningsrätten för andra fastighetskategorier än jordbruks-, bostads-, kon-

tors- och affärsfastigheter från nuvarande två tredjedelar till hälften av taxeringsvärdet. Kategorien industrifastigheter tilldrar sig här givetvis det största intresset. Inspektionen betonar att det kan ifrågasättas huruvida inteckning i industrifastighet över huvud taget bör tas upp bland de värdehandlingar som generellt godkänns i bunden sektor med tanke på att det i många fall är företagets bärighet som är helt avgörande för tryggheten och inte fastighetsinteckningen. En gräns vid 50 % av taxeringsvärdet skulle anknyta till den praxis som utvecklats på området. Sänkingsförslaget bör dessutom ses i samband med förslaget om ökat utrymme för fri placering, vilket inspektionen understöder.

Frågan om acceptabla säkerheter för industrilån är komplicerad. Den har i flera avseenden betydligt större räckvidd än vad som framgår av det hittills anförda. Så t. ex. uppkommer liknande problem vid emission av industriobligationer. För någon tid sedan introducerades på den svenska marknaden obligationer med s. k. negativ klausul. För sådana obligationer lämnas inte realsäkerhet utan låntagaren utfäster sig i stället att inte skuldsätta sig mer än i viss närmare angiven grad. I den mån sådana obligationer offentligen utbjuds av svensk affärsbank äger f. ö. ett försäkringsbolag redovisa dem i den bundna sektorn av försäkringsfonden. Även om realsäkerhet ställs för industriobligationer kan i fortsättningen — efter införande av de nya reglerna om vad som skall anses utgöra fast egendom — säkerheten för industriobligationer i vilka försäkringsfondmedel placerats komma att befinna sig ovanför de säkerhetsgränser som iakttas mot bakgrunden av nuvarande civilrättsliga regler för fastighetsbegreppet. Å andra sidan måste man komma ihåg att den föreslagna ändringen av fastighetsbegreppet är föranledd huvudsakligen av ett önskemål från näringslivets sida att bättre kunna utnyttja de faktiska säkerheter som finns i ett välkonsoliderat industriföretag. Jag anser sålunda att frågan för försäkringsbolagens vidkommande måste uppmärksammas i fortsättningen. Som jag redan nämnt vore det olyckligt om de ytterligare överväganden som fordras i fråga om säkerheter för industrilån skulle fördröja en liberalisering av försäkringsbolagens fondredovisningsregler. I avvaktan på dessa ytterligare överväganden förefaller det mig lämpligast att lämna redovisningsbestämmelserna angående industrifastigheter utan ändring.

Riksförbundet framhåller att oobbyggda fastigheter och tomträtter enligt försäkringsinspektionens förslag omfattas av den lägre redovisningsgränsen. Jag har inte förordat inspektionens sänkingsförslag. Enligt min uppfattning bör nuvarande redovisningsregler gälla även såvitt avser oobbyggda fastigheter och tomträtter utan tillhörande byggnad.

En fråga av mindre betydelse är riksförbundets förslag om rätt för försäkringsbolag att använda eget uppskattningsvärde som redovisningsgrund för det fall att taxeringsvärde ännu inte fastställts

för fastighet eller tomträtt eller där på grund av ny-, till- eller ombyggnad ansökan om fastställande av preliminärt taxeringsvärde gjorts men inte prövats. Förslaget gav i sin ursprungliga form anledning till smärre erinringar från de remissinstanser som i huvudsak var positivt inställda. Förbundet modifierade sitt förslag i överensstämmelse med dessa erinringar. Emellertid är majoriteten inom riksbanksfullmäktige motståndare till förslaget med motivering att det skulle i onödan komplicera lagtexten. Med hänsyn till vad jag i det föregående anfört om nödvändigheten att ytterligare belysa taxeringsvärdets roll i framtiden som måttstock vid bestämmande av realsäkerhetsgränser bör enligt min mening frågan om uppskattningsvärde för de speciella, här avsedda fallen tas upp i sitt större sammanhang. Därför biträder jag inte f. n. riksförbundets ändringsförslag i detta avseende.

Kvarstående förslag, dvs. om möjlighet att dispensera från kravet på brandförsäkring av byggnad på fastighet, för vilken in-teckning redovisas inom försäkringsfondens bundna sektor, samt om inrättande av fri sektor för försäkringar i utländsk valuta har inte föranlett erinringar från remissinstansernas sida. Jag har redan — i samband med diskussionen om utvidgning av den fria sektorn — förklarat mig beredd att tillstyrka inrättandet av en fri sektor för försäkringar i utländsk valuta. Som konsekvens härav bör ändring vidtas även såvitt avser utländska försäkringsanstalter med rätt att driva rörelse här i riket. Även den begärda möjligheten till dispens från brandförsäkringskravet anser jag böra införas i FL.

Inledningsvis nämnde jag att jag i våras, i samband med omorganisationen av Svenska skeppshypotekskassan och inrättandet av Skeppsfartens sekundärlånekassa, framhållit att obligationer, som sekundärlånekassan utfärdar, bör få användas för redovisning av livförsäkringsfonder. Mitt uttalande har inte väckt någon gensaga. Jag vill sålunda nu föreslå att denna möjlighet öppnas genom ett tillägg i 274 § första stycket 2 FL.

Inom finansdepartementet har upprättats förslag till *lag angående ändrad lydelse av 274 § lagen den 17 juni 1948 (nr 433) om försäkringsrörelse* samt *lag angående ändrad lydelse av 13 § lagen den 9 juni 1950 (nr 272) om rätt för utländsk försäkringsanstalt att driva försäkringsrörelse här i riket* i överensstämmelse med vad jag anfört i det föregående. Förslagen torde få bifogas statsrådsprotokollet i detta ärende som *bilaga*.¹ Förutom vad som hittills behandlats har i det förstnämnda lagförslaget upptagits den ändringen i förhållande till vad som nu gäller att ordet »Svenska jordbrukskreditkassan» i paragrafens första stycke 2 uteslutits. Svenska jordbrukskreditkassan har

¹ Bilagan har uteslutits här. Den är likalydande med den bilaga som är fogad vid propositionen.

numera upphört att existera, och några fordringsbevis utfärdade av nämnda kassa innehas enligt uppgift inte av något försäkringsbolag. Vidare är i detta förslag ordet »postsparbanken» utbytt mot ordet »postbanken». Åtgärden är föranledd av de organisatoriska förändringar som skett inom postbanken. Den reella innebörden är att även fordringsbevis som utfärdats inom postgiroverksamheten får redovisas inom den bundna sektorn.

Jag vill slutligen tillägga att de nu föreslagna redovisningsreglerna för livförsäkringsfond kommer att tillämpas även på premiereserverna vid allframtidsförsäkring och på säkerhetsfond för bolag som meddelar såväl livförsäkring som annan försäkring än personförsäkring. Detta följer av hänvisningen i 275 och 277 §§ till 274 §.

De föreslagna lagändringarna bör träda i kraft den 1 juli 1966.

Hemställan

Under åberopande av det anförda hemställer jag att lagrådets utlåtande över lagförslagen måtte för det i 87 § regeringsformen angivna ändamålet inhämtas genom utdrag av protokollet.

Vad föredraganden sålunda med instämmande av statsrådets övriga ledamöter hemställt bifaller Hans Kungl. Höghet Regenten.

Ur protokollet:

Jan-Erik Torsell

Utdrag av protokoll, hållet i lagrådet den 3 december 1965.

Närvarande:

f. d. justitierådet LIND,
justitierådet Y. SÖDERLUND,
regeringsrådet ÅBJÖRNSSON,
justitierådet BRUNNBERG.

Enligt lagrådet den 26 november 1965 tillhandakommet utdrag av protokoll över finansärenden, hållet inför Hans Kungl. Höghet Regenten, Hertigen av Halland, i statsrådet den 19 november 1965, hade Kungl. Maj:t förordnat, att lagrådets utlåtande skulle för det i 87 § regeringsformen avsedda ändamålet inhämtas över upprättade förslag till *lag angående ändrad lydelse av 274 § lagen den 17 juni 1948 (nr 433) om försäkringsrörelse* och till *lag angående ändrad lydelse av 13 § lagen den 9 juni 1950 (nr 272) om rätt för utländsk försäkringsanstalt att driva försäkringsrörelse här i riket*.

Förslagen, som finns bilagda detta protokoll, föredrogs inför lagrådet av kanslirådet G. Wahlgren.

Lagrådet yttrade:

De remitterade lagförslagen avser främst en höjning av redovisningsgränsen för fastighetslån vid placering av livförsäkringsfonder. Därjämte föreslås viss ändring beträffande kravet på brandförsäkring samt inrättande av fri sektor för försäkringar i utländsk valuta. Vidare föreslås att obligationer utfärdade av Skeppsfartens sekundärlånekassa skall få användas för redovisning av livförsäkringsfonder. Slutligen framlägges förslag till vissa, huvudsakligen formella jämkningar i 274 § lagen om försäkringsrörelse. Mot de sålunda föreslagna ändringarna har lagrådet intet att erinra.

Ur protokollet:

Stig Granqvist

Utdrag av protokollet över finansärenden, hållet inför Hans Maj:t Konungen i statsrådet på Stockholms slott den 17 december 1965.

Närvarande:

Statsministern ERLANDER, ministern för utrikes ärendena NILSSON, statsråden STRÄNG, ANDERSSON, LINDSTRÖM, LANGE, KLING, EDENMAN, JOHANSSON, HERMANSSON, HOLMQVIST, ASPLING, PALME, SVEN-ERIC NILSSON, LUNDKVIST, GUSTAFSSON.

Chefen för finansdepartementet, statsrådet Sträng, anmäler efter gemensam beredning med statsrådets övriga ledamöter lagrådets den 3 december 1965 avgivna utlåtande över de till lagrådet den 19 november 1965 remitterade förslagen till

- 1) lag angående ändrad lydelse av 274 § lagen den 17 juni 1948 (nr 433) om försäkringsrörelse,
- 2) lag angående ändrad lydelse av 13 § lagen den 9 juni 1950 (nr 272) om rätt för utländsk försäkringsanstalt att driva försäkringsrörelse här i riket.

Med förmälan att lagrådet lämnat lagförslagen utan erinran hemställer föredraganden, att de måtte jämlikt 87 § regeringsformen genom proposition föreläggas 1966 års riksdag till antagande.

Med bifall till vad föredraganden sålunda med instämmande av statsrådets övriga ledamöter hemställt förordnar Hans Maj:t Konungen att till riksdagen skall avlätas proposition av den lydelse bilaga till detta protokoll utvisar.

Ur protokollet:

Bo Josephson